

бізнесу, однак державні виплати не покривають всіх витрат, і основний фінансовий тягар лягає на власників господарюючих суб'єктів.

Узагальнюючи вище викладене можна дійти висновку, що в умовах кризових явищ та невизначеності, яким є період карантинних обмежень за умов пандемії, зниження витрат господарюючих суб'єктів можливе при консервації основних засобів та зменшення витратної статті (амортизаційні відрахування) на невикористовувані об'єкти. Такі заходи матимуть прямий вплив на зменшення фінансових результатів діяльності та загальної суми оподаткування прибутку господарюючих суб'єктів.

Література

1. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затверджене постановою Кабміну від 28.10.97 р. № 1183 URL: https://ips.ligazakon.net/document/kp971183?an=1&ed=2017_06_07 (дата звернення 23.05.2021)
2. Лист ДПС України від 28.12.2019 № 2210/6/99-00-07-02-02-15/ПК http://www.visnuk.com.ua/uploads/assets/files/2020/ipk/2210_ipk_dps.pdf (дата звернення 23.05.2021)
3. Калістратенко А. Коронавірус VS бізнес: половина підприємців протримається на карантині не більше місяця. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2020/04/2/658857/> (дата звернення 23.05.2021)

УДК 657.1

Дерій В. А.,
д. е. н., професор,
професор кафедри обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ ТА ПРАКТИКА РОБОТИ ГОЛОВНОГО БУХГАЛТЕРА ПІДПРИЄМСТВА

Організація бухгалтерського обліку, за нашим переконанням, не є ремеслом, а мистецтвом, якому справжній головний бухгалтер підприємства має вчитись протягом усього свого професійного життя, постійно вдосконалюючи окремі його концепцію, підходи, комунікацію, деталі і вміння.

Заклади вищої освіти України, де готують фахівців за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування», нині передбачають у своїх навчальних планах вивчення студентами такої важливої навчальної дисципліни, як «Організація бухгалтерського обліку». Зокрема у Західноукраїнському національному університеті передбачено вивчення цієї дисципліни магістрами першого року навчання першому семестрі. Дисципліна «Організація бухгалтерського обліку»

належить до обов'язкових за статусом навчальних дисциплін. Ця дисципліна спрямована на формування у студентів теоретичних знань про основи організації обліку в підприємстві у період глобальних економічних трансформацій та посилення ризиків виживання людства; організацію його нормативно-правового забезпечення й облікового процесу; організацію обліку активів, власного капіталу і зобов'язань та їх забезпечень; витрат, доходів і результатів діяльності підприємства; організації праці облікового персоналу в підприємстві; інформаційного, технічного й ергономічного забезпечення облікового процесу; планування і регулювання розвитку бухгалтерського обліку на різних рівнях управління економікою.

Для неї у навчальному плані виділено 5 кредитів загальним обсягом 150 годин, з них по 30 годин передбачено на лекції та практичні заняття за 9 темами. Завершується ця дисципліна письмовим іспитом, що складається із 10 тестових завдань і двох практичних завдань, які розміщені у системі МУДЛ та передбачають розширені письмові відповіді студентом у пустих комірках кожного з них. Оцінювання практичних завдань викладач здійснює у ручному режимі після уважного прочитання відповіді та перевірки правильності розв'язання певної задачі.

Під час вивчення організації бухгалтерського обліку варто звернути увагу студентів на специфічні теми, що пов'язані з організацією обліку в сільськогосподарських підприємствах, промислових підприємствах, будівельних організаціях і підприємствах торгівлі, транспортних підприємствах, страхових фірмах, банківських та фінансових закладах, господарських товариствах, матеріальної відповідальності, зовнішньоекономічної діяльності підприємства, обліку в зарубіжних країнах, позабалансового обліку тощо.

В студентські роки (1977-1981 рр.) автора цих тез доповіді, таку дисципліну у вищих навчальних закладах України не викладали. Правда, у навчальній дисципліні «Теорія бухгалтерського обліку» було передбачено окрему тему «Організація бухгалтерського обліку в підприємстві». Так, для прикладу, у підручнику «Загальна теорія бухгалтерського обліку» доктора економічних наук, професора Німчинова П. П. тема 8 присвячена основам організації бухгалтерського обліку. В цій темі висвітлено значення і основні передумови раціональної організації бухгалтерського обліку, організаційні форми його побудови та план цієї організації, керівництво бухгалтерським обліком на рівні країни, права і обов'язки головних (старших) бухгалтерів, шляхи удосконалення бухгалтерського обліку [1, с. 239]. Водночас, з підручником «Загальна теорія бухгалтерського обліку» доктора економічних наук, професора Німчинова П. П. у тому ж році і тому ж видавництві вийшов з друку навчальний посібник доктора економічних наук, професора Литвина Ю. Я. та Полторади В. А. «Организация бухгалтерского учета в сельском хозяйстве» [2]. Цей навчальний посібник був, напевно, першим навчальним посібником із організації обліку в Україні.

Згодом навчальні посібники, курси лекцій, підручники і монографії з організації бухгалтерського обліку видавали відомі українські вчені-економісти Бутинець Ф. Ф., Василюк М. М., Верига Ю. А., Гоголь Т. А., Дерій В. А., Жук В. М., Завгородній В. П., Карпушенко М. Ю., Кужельний М. В., Кузьмінський А. М., Левицька С. В., Лень В. С., Ловінська Л. Г., Олійник О. В., Пилипенко А. А., Рожелюк В. М., Садовська І. Б., Свірко С. В., Сопко В. В., Фаріон І. Д., Шигун М. М., Шмигель О. Д., Шпак В. А. та інші.

Після закінчення вищого навчального закладу, у 1982 р. я працював головним бухгалтером колгоспу. Пригадую, що тоді мені дуже бракувало знань з організації обліку, тому мені доводилось навчатись у процесі виконання практичних завдань, що були передбачені посадовою інструкцією головного бухгалтера. У той час допомагали практичні поради головного бухгалтера районного управління сільського господарства, головних бухгалтерів сусідніх колгоспів, заступниці головного бухгалтера цього колгоспу, а також вивчення оригіналів первинних документів, облікових реєстрів, форм бухгалтерської і статистичної звітності, що зберігались у приміщенні архіву підприємства.

Нині наукової та навчальної літератури, на нашу думку, є достатньо, щоб успішний студент через відповідний час став успішним головним бухгалтером підприємства. Проте під час проведення практичних занять викладачу необхідно більше часу приділяти детальній оцінці й аналізу зі студентами різних виробничих ситуацій та формуванню щодо них типових правил поведінки головного бухгалтера, його заступника і рядових бухгалтерів. Було б також добре навести студентам приклади реальних помилок у діях облікових працівників та причин, що призвели до них. Такі приклади студенти, переважно, дуже добре запам'ятовують і вони для багатьох з них є застереженням від великих майбутніх помилок та прорахунків з кадрової, облікової і техніко-технологічної політики, яку систематично повинні здійснювати головні бухгалтери підприємств. Особливо це стосується відповідальності головних бухгалтерів за повноту збереження й умови зберігання майна підприємств, правильність і своєчасність проведення платіжно-розрахункових операцій, достовірність економічних показників у звітних формах, які вони підписують тощо.

Серед останніх наукових публікацій, де йдеться і про організацію обліку, є монографія Царука В. Ю. «Теорія і методологія обліку і аналізу в системі корпоративного управління». Цей автор, ведучи мову про напрямки розвитку бухгалтерського обліку з метою підвищення ефективності реалізації принципів корпоративного управління G20 / ОЕСР, першим з чотирьох (де зафіксований також методичний, техніко-технологічний, теоретичний напрямки) напрямків розвитку бухгалтерського обліку розглядає організаційний. «Організаційний – передбачає необхідність удосконалення організаційної структури бухгалтерського обліку в корпорації у відповідності до принципів корпоративного управління G20 / ОЕСР. Особливо це стосується наступних напрямків: 1). Розподіл сфер відповідальності щодо формування облікової політики корпорації ... та ефективного використання інструментів для

задоволення потреб всіх груп стейкхолдерів корпорації. 2). Розробка та удосконалення порядку формування і подання внутрішньої управлінської звітності для менеджерів різних рівнів управління корпорацією та Ради директорів. 3). Удосконалення порядку складання і оприлюднення зовнішньої звітності ... перед зовнішніми стейкхолдерами. 4). Підвищення етичного рівня працівників бухгалтерської служби корпорації» [3, с. 62].

Ключовими словами у перерахованих вище напрямках є облікова політика корпорації, внутрішня та зовнішня управлінська звітність, етичний рівень бухгалтерів. Відповідно, головний бухгалтер корпорації має надавати їм важливого значення і постійно відстежувати їх. В питаннях організації бухгалтерського обліку головний бухгалтер має відчувати максимальну підтримку з боку керівника підприємства, який повинен прислухатись до його думки, а не ухвалювати вольові управлінські рішення (якщо головний бухгалтер має принципове заперечення). У разі, коли керівник підприємства постійно нехтує думкою головного бухгалтера, тоді останньому варто написати заяву на звільнення і шукати краще місце роботи.

Отже, організація бухгалтерського обліку для майбутніх фахівців з обліку і оподаткування розпочинається із студентської лави закладу вищої освіти та продовжується під час виконання молодими фахівцями своїх функціональних обов'язків на посадах головного бухгалтера, його заступника або рядового бухгалтера підприємства.

Література

1. Німчинов П. П. Загальна теорія бухгалтерського обліку. К.: Издат. объединение «Вища школа», 1977. 240 с.
2. Литвин Ю. Я., Полторадня В. А. Организация бухгалтерского учета в сельском хозяйстве. К.: Издат. объединение «Вища школа», 1977. 175 с.
3. Царук В. Ю. Теорія і методологія обліку і аналізу в системі корпоративного управління: моногр. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2020. 404 с.

УДК 378.14.014.13:657

Єршова Н.Ю.,

д.е.н., професор, професор кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ ВИКЛАДАННЯ АНАЛІЗУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Дискусії щодо використання інноваційних методів навчання у вищій школі постійно відбуваються серед науково-педагогічних працівників та учених. Наукові дослідження А. М. Алексюка, Г. П. Клімової, В. Г. Кременя, С. В. М. В. Лисенка, П. Ю. Сауха та ін. присвячені загальнотеоретичним і науково-